

Васил Петров

**Проблеми на българското
наследствено право**

Статии, библиографии

НОВА ЗВЕЗДА
2021

На приятелите, без които не може

© Васил Петров, автор

© Венцислав Петров, автор на предговора

© Стоян Кораков, художник на корицата

Нова звезда, издателство

София, 2021

ISBN 978-619-198-151-9

Съдържание

ПРЕДГОВОР	9
НАСЛЕДСТВЕНОТО ПРАВО – ОТ ЕДНОУЧЕБНИЧЕСТВО КЪМ ДЕЙСТВИТЕЛНИЯ СМИСЪЛ НА ЗАКОНА ЗА НАСЛЕДСТВОТО	13
СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА	17
§ 1. ИСК ЗА ПРИЗНАВАНЕ НА НЕДОСТОЙНСТВО НА НАСЛЕДЯВАНЕ И ИСК ЗА УСТАНОВЯВАНЕ НА ПРЕСТЪПНО ОБСТОЯТЕЛСТВО (ЧЛ. 3 ЗН)	19
1. Проблемите	19
2. Практиката на ВКС	21
3. Как да се предяви недостойнството за наследяване в гражданския процес?	23
4. Искът за престъпно обстоятелство	28
5. Установителен иск за недостойнство за наследяване не съществува .	32
§ 2. ЗА ДАТАТА НА САМОРЪЧНОТО ЗАВЕЩАНИЕ	35
1. Уводни бележки	35
2. Датата на саморъчното завещание като необходим реквизит на саморъчното завещание.....	36
3. Изписване на датата	36
4. Действителната дата на съставяне на завещанието	37
5. Непълно завещание (дописване на датата).....	38
6. Разположение на датата спрямо подписа на саморъчното завещание.....	39
§ 3. ЗА ОБРАЗУВАНЕТО НА МАСА ПО ЧЛ. 31 ЗН	42
1. Правото по чл. 29, ал. 1 ЗН и масата по чл. 31 ЗН	42
2. Същност на масата по чл. 31 ЗН.....	44
3. Образуване на маса по чл. 31 ЗН при накръняване на запазена част с частно завещателно разпореждане или с дарение	48
4. Образуване на маса по чл. 31 ЗН при накръняване на запазена част с универсално завещание	49

5. Образуване на маса по чл. 31 ЗН при накърняване на запазена част с универсално завещание и с дарение.....	50
6. Други случаи, в които се образува масата при атакуване на назначение на наследник	52
7. Образуване на маса по чл. 31 ЗН при накърняване на запазената част при прелегат	53
§ 4. ПРАВОТО НА НАСЛЕДЯВАНЕ – НЯКОЛКО ДИСКУСИОННИ ВЪПРОСА	55
1. Уводни бележки	55
2. Наследимост на правото на наследяване	56
3. Правото на наследяване и сурогаторният иск по чл. 134 ЗЗД.....	57
4. Правото на наследяване на непризования към наследяване наследник.....	64
§ 5. ЗА ПРИЕМАНЕТО НА НАСЛЕДСТВО И ДОКАЗВАНЕТО МУ – НЯКОЛКО СПОРНИ ВЪПРОСА В ПРАКТИКАТА.....	69
1. Уводни бележки	69
2. Казусът, който е стоял на вниманието на ВКС	69
3. За правото на наследяване общо.....	71
4. Малолетни, непълнолетни и недееспособни.....	73
5. Задължително ли е за инстанциите по същество даденото от ВКС тълкуване?	74
6. Доказателствени и процесуални проблеми.....	76
§ 6. МОГАТ ЛИ НЕДЕЕСПОСОБНИТЕ ДА ПРИЕМАТ НАСЛЕДСТВО С КОНКЛУДЕНТНИ ДЕЙСТВИЯ?	78
1. Определението на ВКС.....	78
2. Критика на разрешението на въпроса, по който е допуснато касационно обжалване	80
3. Алтернативно разрешение на казуса	83
4. Заключение	85
§ 7. ПРИЗОВАВАНЕ НА НАСЛЕДНИКА ДА ЗАЯВИ ДАЛИ ПРИЕМА НАСЛЕДСТВОТО, ИЛИ СЕ ОТКАЗВА ОТ НЕГО, И ВПИСВАНИЯТА В КНИГАТА ПО ЧЛ. 49, АЛ. 1 ЗН (ЧЛ. 51 ЗН).....	86
1. Увод.....	86
2. Обща характеристика на производството	88
3. Призоваването на наследника. Допустимо ли е призоваване по реда на чл. 47 ГПК?	90

4. В открито или закрито заседание се разглежда молбата?	93
5. Сроктът, определен от съда.....	94
6. Наследственоправни опции, които се упражняват в производството по чл. 51, ал. 1 ЗН	96
7. Актовете на съда в производството. Особени хипотези	98
8. Производство по призоваване на наследник в рамките на висящо съдебно и административно производство	100
9. Производство по призоваване на наследник пред съдебния изпълнител	104
10. Защита при недействителни волеизявления и порочни вписвания в производство по чл. 51, ал. 1 ЗН.....	105
11. Заключение.....	112
§ 8. МОЖЕ ЛИ НАСЛЕДНИКЪТ ДА БЪДЕ ПРИЗОВАН ПО РЕДА НА ЧЛ. 47 ГПК В ПРОИЗВОДСТВО ПО ЧЛ. 51 ЗН?	113
1. Проблемът	113
2. Практиката на Върховния касационен съд	114
3. Аргументи за допустимост на призоваването по реда на чл. 47 ГПК в производство по чл. 51 ЗН.....	115
4. Заключение	118
§ 9. ЗА ОТКАЗА ОТ НАСЛЕДСТВО ПРИ НАСЛЕ ДСТВЕНА ТРАНСМИСИЯ И НЕГОВОТО ВПИСВАНЕ	119
1. Определение № 102 от 11.03.2011 г. по ч.гр.д. № 78/2011 г., I г.о., ВКС	119
2. Бележки	120
§ 10. ДОПУСТИМ ЛИ Е ОТКАЗ ОТ НАСЛЕДСТВО ОТ НЕНАВЪРШИЛО ПЪЛНОЛЕТНО ЛИЦЕ?	125
1. Постановяне на въпроса	125
2. Отказът от субективно право изобщо	127
3. Отказът от наследство не представлява отказ от субективно право ..	129
4. Аргументът, черпен от системата на придобиване на наследство в сила у нас	130
5. Господстващото становище и правната сигурност	131
6. Гаранциите за интересите на ненавършилите пълнолетие наследници при застъпването тук становище	134

§ 11. МОГАТ ЛИ ДЕЦАТА ДА СЕ ОТКАЗВАТ ОТ НАСЛЕДСТВО?	137
1. Проблемът	137
2. Определение № 180 от 30.10.2019 г. по ч.гр.д. № 3644/2019 г., ВКС, I г.о.	139
3. Критика на тезата на ВКС	141
4. Моето становище.....	144
§ 12. ЗА УГОЛЕМЯВАНЕТО НА ДЯЛОВЕТЕ ПРИ НАСЛЕДЯВАНЕТО ПО ЗАВЕЩАНИЕ (ЧЛ. 53 ЗН)	146
1. Увод.....	146
2. Възможните практически хипотези.....	147
3. Чл. 53 ЗН	149
4. Систематическото място на нормата	150
5. Положението при заветите	151
6. Исторически развой на въпроса за уголемяване на дяловете при наследяване по завещание	152
7. Правно-политически съображения в полза на уголемяване на дяловете.....	156
8. Способи за отклоняване действието на правилото на чл. 53 ЗН	157
9. Положение на наследника или заветника, чийто дял се е уголемил .	159
10. Хипотезата на кадуциране на завещателни разпореждания в полза на съпруг след развода	163
11. Доводът, черпен от чл. 4 ЗН.....	167
12. Заключение	168
§ 13. УНИЩОЖАВАНЕ НА ОТКАЗ ОТ НАСЛЕДСТВО ПО ЧЛ. 56 ЗН – ПРОЦЕСУАЛНИ АСПЕКТИ	169
1. Уводни бележки	169
2. Видът на иска по чл. 56 ЗН.....	170
3. Подсъдност на иска	173
4. Процесуални предпоставки.....	175
5. Активно легитимирани страни	177
6. Пасивно легитимирани страни	178
7. Правни последици от уважаването на иска	180
§ 14. ОГРАНИЧЕНАТА ОТГОВОРНОСТ НА НАСЛЕДНИКА, ПРИЕЛ НАСЛЕДСТВОТО ПО ОПИС	183

1. Приемане на наследството по опис	183
2. Противоречивите становища в литературата	184
3. Различията в съдебната практика	187
4. Моето становище.....	190
5. Критика на два аргумента в полза на отговорност <i>pro viribus hereditatis</i> на наследника, приел наследството по опис	197
6. Заключение	200
§ 15. ОТГОВОРНОСТТА НА НАСЛЕДНИКА, ПРИЕЛ ПО ОПИС, В ИЗПЪЛНИТЕЛНИЯ ПРОЦЕС ПО ГПК И ПО ДОПК.....	201
1. Отговорността на наследника, приел по опис наследството изобщо.....	201
2. Отговорността на наследника, приел по опис наследството, в изпълнителния процес по ГПК.....	204
3. Отговорността на наследника физическо лице в производството по ДОПК	206
4. Заключение	207
§ 16. КАК ОТГОВАРЯТ НЕДЕЕСПОСОБНИТЕ, ПРИЕЛИ НАСЛЕДСТВОТО ПО ОПИС, ЗА НАСЛЕДСТВЕНИТЕ ЗАДЪЛЖЕНИЯ СЛЕД НАВЪРШВАНЕ НА ПЪЛНОЛЕНИЕ?	209
1. Решението на ВКС	209
2. Критика на разрешението на въпроса, по който е допуснато касационно обжалване	211
3. Алтернативно разрешение на казуса	214
4. Заключение	216
§ 17. ЗАГУБВАНЕ НА ИЗГОДИТЕ ОТ ПРИЕМАНЕТО НА НАСЛЕДСТВОТО ПО ОПИС (ЧЛ. 64 ЗН И ЧЛ. 65, АЛ. 1 IN FINE ЗН).....	217
1. Уводни бележки	217
2. Какви са изгодите от приемането на наследството по опис?	219
3. Хипотези на изгубване на изгодите от приемането на наследството по опис	225
4. Установяване на изгубването на изгодите. Процесуални и доказателствени проблеми	232
5. Заключение	238
§ 18. ДАРЕНИЕ В ПОЛЗА НА НАСЛЕДНИК С УГОВОРКА ЗА ПРИВНАСЯНЕ В НАСЛЕДСТВОТО НА ДАРИТЕЛЯ	239
1. Увод.....	239

2. Институтът на привнасянето и прихващането в наследяването по закон в българското право	239
3. Естество и действие на клаузата	243
4. Валидна ли е клаузата?	245
§ 19. КАДУЦИРАНЕ НА АКТОВЕ НА РАЗПОРЕЖДАНЕ НА СЪНАСЛЕДНИК С ОТДЕЛЕН ПРЕДМЕТ ОТ НАСЛЕДСТВОТО ПРЕДИ ДЕЛБАТА (ЧЛ. 76 ЗН).....	247
1. Въведение.....	247
3. Доктрината	251
4. Методологически подход при тълкуването на кодификационните закони у нас	255
5. Какъв е характерът на това отпадане на правата с обратна сила?	263
6. Да се запази ли чл. 76 ЗН в положителното ни право?	266
7. Обобщение и заключение	269
БИБЛИОГРАФИИ.....	270
§ 20. БИБЛИОГРАФИЯ НА БЪЛГАРСКАТА НАСЛЕДСТВЕНОПРАВНА ЛИТЕРАТУРА СЛЕД 1949 г.....	270
§21. БИБЛИОГРАФИЯ НА БЪЛГАРСКАТА НАСЛЕДСТВЕНОПРАВНА ЛИТЕРАТУРА ДО 1949 г.....	307
СПИСЪК НА ЦИТИРАНАТА ЛИТЕРАТУРА	324